

Domoznanski mozaik – Portreti (ne)znanih Brežičanov

Črtomir Čargo

(28. maj 1931, Beograd – 4. julij 2001, Krško)

Črtomir Čargo, foto portret, 2000. (Arhiv T. Teropšič)

Črtomir Čargo, za prijatelje Črt, se je rodil mami Mariji in očetu, slikarju Ivanu Čargu. V družini štirih otrok je bil Črtomir najstarejši. Med 2. svetovno vojno je v Ljubljani hodil v osnovno šolo. Takoj po vojni, leta 1945, je šel v mladinsko delovno brigado, star komaj 14 let. V njej je bil Črt trobentač, vedno iskriv, duhovit in nemiren. Izučil se je za električarja in nato opravil še pomočniški izpit. Imel je dober smisel za glasbo, v raznih ansamblih je igral na kitaro. Jugoslovansko ljudsko armado je med letoma 1951 in 1953 služil v pehoti. Bil je radiotelegrafist v Mostarju. V JLA je pridobil naziv radiotelegrafist III. razreda. Po prihodu iz vojske se je zaposlil kot elektromonter pri Elektrosignalu, ki je imel montažo v Tovarni celuloze in papirja v Krškem. Tako je Črt leta 1954 prišel v Krško, kjer je spoznal ženo Danico, ki mu je rodila dva sina.

— 3 —

I. ОПШТИ ПОДАЦИ

2) Лични опис:

а) Стас: *средњи*

б) Коса: *кестен.*

в) Лице: *добро*

г) Очи: *плаве*

д) Нос: *прав*

ђ) Уста: *прав*

е) Особени знаци:

3. Крвна група

Потпис лекара

4. Презиме очево име и име:

Čargo Ivana Črtomir

5. Својеручни потпис

Vojaška knjižica Jugoslovanska ljudske armade Črtomira Čarga iz leta 1951.

Foto: Tomaž Teropšič. (Arhiv T. Teropšič)

Iz njegove vojaške knjižice je razvidno, da se je udeležil več tudi večdnevni vojaških vaj v Postojni, Cerkljah in Krškem. Trikrat je napredoval v činu. Leta 1970 je postal rezervni vodnik 1. razreda, leta 1986 pa ga je komandant Teritorialne obrambe Posavja napredoval v rezervnega višjega vodnika 1. razreda.

KONFERENCA LJUDSKE TEHNIKE -
ZVEZE ORGANIZACIJ ZA TEHNIČNO
KULTURO JUGOSLAVIJE

OB

TRIDESETLETNICI LJUDSKE TEHNIKE
JUGOSLAVIJE

IZREKA

PRIZNANJE

ČRTOMIRU ČARCU

ZA DOLGOLETNO DELO IN PRISPEVEK
K RAZVOJU IN NAPREDKU TEHNIČNE
KULTURE TER PROIZVODNO-TEHNIČNE
USTVARJALNOSTI IN DEJAVNOSTI
ORGANIZACIJ LJUDSKE TEHNIKE

LET
BEOGRAD, 1976. GODINE

PREDSEDNIK,

Listina priznanje, Beograd, 1976.

Foto: Tomaž Teropšič, 2003. (Arhiv T. Teropšič)

Več let je bil zaposlen kot stikalničar v tovarni celuloze in papirja. V Krškem je igral na kitaro v ansamblu Oktet celuloz, kot amater pa se je veliko ukvarjal s fotografijo. Posebno poglavje Črtovega življenja so bili njegovi aforizmi. V tovarniškem Obveščevalcu je imel redno rubriko. Od leta 1972 je bil radioamater, nekaj let pred upokojitvijo pa so ga v tovarni zaposlili kot fotografa. Leta 1990 se je upokojil.

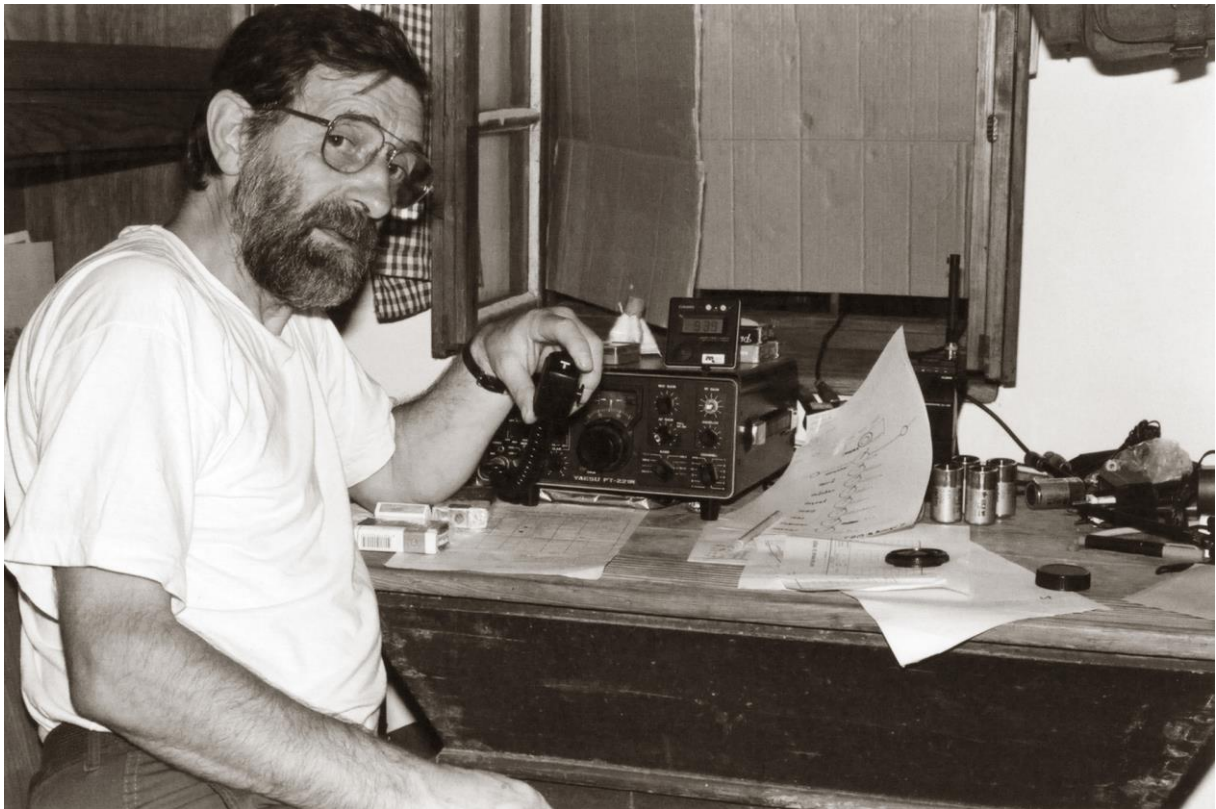

Listina nagrada. Krško, 1984.

Foto: Tomaž Teropšič, 2003. (Arhiv T. Teropšič)

Čargo se je takoj po prvih spopadih Teritorialne obrambe z JLA priključil teritorialcem. V vojni leta 1991 je bil prostovoljec, radioamater v centru zvez 25. območnega štaba Teritorialne obrambe na Rucman vrhu pri Sromljah.

Skupaj z izkušenim radioamaterjem Dragom Bučarjem sta organizirala radioamaterske radijske zveze med poveljstvom in vojnimi enotami TO na položajih. Črt je s sabo vzel fotoaparatus in v slabem mesecu dni posnel več kot 300 črno-belih fotografij na različnih lokacijah. Je najvidnejši vojni fotograf Osamosvojitvene vojne Slovenije leta 1991 v vrstah Teritorialne obrambe Republike Slovenije. Njegove fotografije so neprecenljiv dokument časa in imajo veliko zgodovinsko vrednost.

Črtomir Čargo, vojaški in vojni fotograf. Bil je prostovoljec, radioamater, v centru zvez 25. ObmŠTO v osamosvojitveni vojni leta 1991.

Rucman vrh pri Sromljah, julij 1991. (Arhiv T. Teropšič)

Diplomat Milan Jazbec je o nekdanjem sodelavcu Črtu zapisal: *»Zdi se mi, da sta bila Črtov radioamaterizem in njegova fotografska dovršenost tisti potezi, ki sta se med slovensko osamosvojitveno vojno vročega poletja 1991 najbolj izrazili. Črt, veteran vojne za Slovenijo, je bil njen akter in priča v Posavju in v Krakovskem gozdu. Ostal bo zapisan v analih slovenske zgodovine: v objektiv je ujel tok dogodkov in vzdušje tistih dni, in on je bil, ki je po etru prestregel orlov let.«*

Črtomir Čargo, med vojno »ujet« v objektiv pri opravljanju nalog vojaškega in vojnega fotografa. Rucman vrh pri Sromljah, julij 1991. (Arhiv T. Teropšič)

Vojni veteran Tomaž Teropšič pa se je Črta spominjal takole: *»Vojnega tovariša Črta sem spoznal v Sromljah oz. na Rucman vrhu, ko sem prevzel naloge poveljnika zaščitnega voda na vojno poveljniškem mestu. Takrat je ravno dopolnil šestdeset let in bil malo manj kot enkrat starejši od mene. Ni bilo veliko časa za pogovor, a sem kljub temu od njega izvedel, da je ponosen na domovino Slovenijo. Bil je ponosen, da je bil zraven.«*

Listina zahvala, Ljubljana, 1991. Listina je bila Črtu podeljena 20. novembra 1992 na priložnostni proslavi v Hotelu Srečni v Krškem.

Foto: Tomaž Teropšič, 2003. (Arhiv T. Teropšič)

Ohranil se je tudi Črtov zapis o njegovi vojni udeležbi: »Vezisti smo med vojno odigrali zelo pomembno vlogo. V zmagi v Krakovskem gozdu je bil njihov delež zelo velik. Po mojem mnenju je k temu pripomogla že omenjena zaplenjena radijska postaja. Prek nje smo spremljali pogovore blokirane oklepne kolone z nadrejenimi. To je teritorialcem omogočilo briljantno izvedeno akcijo brez žrtev!«

Radioamater Črtomir Čargo za svojo radijsko postajo. Krško, 2000.
(Arhiv T. Teropšič)

Po vojni je bil Črtu dodeljen najvišji radioamaterski 1. razred s klicnim znakom S52LL za uporabo vseh frekvenc in vrst dela ter moči, skladno s tem razredom. Spostavljal je radijske zveze in navezal prijateljske stike z radioamaterji ter tako predstavljal mlado državo po svetu. Leta 2001 je umrl v prometni nesreči v Krškem.

Leto 2011 je bilo leto velikih proslav po vsej državi. Spominjali smo se osamosvojitvenih dogodkov izpred dvajsetih let. Svoj veliki delež pri tem je imel tudi Posavski muzej Brežice, ki se je z razstavnim projektom *Bil sem zraven* in bogatimi obrazstavnimi dejavnostmi predstavljal tako laični kot strokovni javnosti. S tem smo v muzeju znova naredili precejšen korak pri razvijanju domoljubne zavesti.

Dr. Tomaž Teropšič, »Bil sem zraven.« 25. Območni štab Teritorialne obrambe in vojne enote Teritorialne obrambe v vojni leta 1991. Razstavni katalog. Brežice, 2011.

Katalog fotografij Črta Čarga je izšel ob dvajsetletnici obranitve države Republike Slovenije in je posvečen vsem bojevnikom za svobodno Slovenijo. (Arhiv T. Teropšič)

Daljšo, odlično oceno o tem je napisal mag. Marko Štepec, muzejski svetovalec iz nacionalnega Muzeja novejšje zgodovine v Ljubljani. Izsek iz njegove ocene: *»Kronološko urejena razstavna pripoved nam odlično predstavi življenje v 25. območnem štabu in vojaških enotah Teritorialne obrambe Republike Slovenije v času temeljnih prelomnic osamosvojitvene vojne. Fotografije nam s svojo izpovedno močjo in osebnimi zgodbami predstavijo tesnobo, strah, ponos, pogum in domoljubje branilcev slovenske samostojnosti in demokracije v zgodovinskih dneh pred dvajsetimi leti. Razstavo spremlja dvojezični katalog s kratkimi besedili, ki nudijo izčrpno informacijo o vojnem dogajanju v Posavju leta 1991 in o avtorju fotografij Črtomirju Čargu. V katalogu so objavljeni spominski zapisi fotografa in izbrani zapisi udeležencev dogodkov, ki s svojimi osebnimi zgodbami odlično dopolnjujejo zbrane vojne podobe. Razstava je skrbno strokovno pripravljena in poučna za vse generacije obiskovalcev. Pripovedna moč fotografij in razstavljeni fotografski drobci osebnih zgodb pomembno dopolnjujejo vednost o slovenskem osamosvajanju v času najtežjih bojnih spopadov. Črtomir Čargo je zapisal: »Bistveno je, da smo uspeli in da smo izpolnili svojo dolžnost. Če sem osebno pri tem kaj pripomogel, mi je v čast, da sem bil poleg, kot se temu reče.« Razstavljenе fotografije dodatno zaživijo ob strokovnem vodstvu avtorja razstave dr. Tomaža Teropšiča, ki poleg obsežnega znanja in poznavanja dogodkov, predstavi tudi manj znane utrinke človeških usod in dogodkov pri katerih je sam sodeloval.«*

Prostovoljec, radioamater Črtomir Čargo
pri opravljanju formacijske dolžnosti vezista. Sromlje, julij 1991. (Arhiv T. Teropšič)

Skupinska vojna fotografija vezistov območnega štaba Teritorialne obrambe.
Črt je prvi z desne v prvi vrsti.
Rucman vrh pri Sromljah, julij 1991. (Arhiv T. Teropšič)

*Zveza radioamaterjev Slovenije
Radioklub „ROTOCEL“ Krško*

*izreka
ob 25. jubileju*

PRIZNANJE

ČRZOMIRU ČARCU

*za dolgoletno delo v radioklubu
„Rotocel“ Krško in vsestransko
podporo pri razvoju radioamaterstva
v občini*

Krško, 21. april 1984

*Tajnik:
Marija Tomšič*

*Predsednik:
Boško Karabaš, YU3UBK*

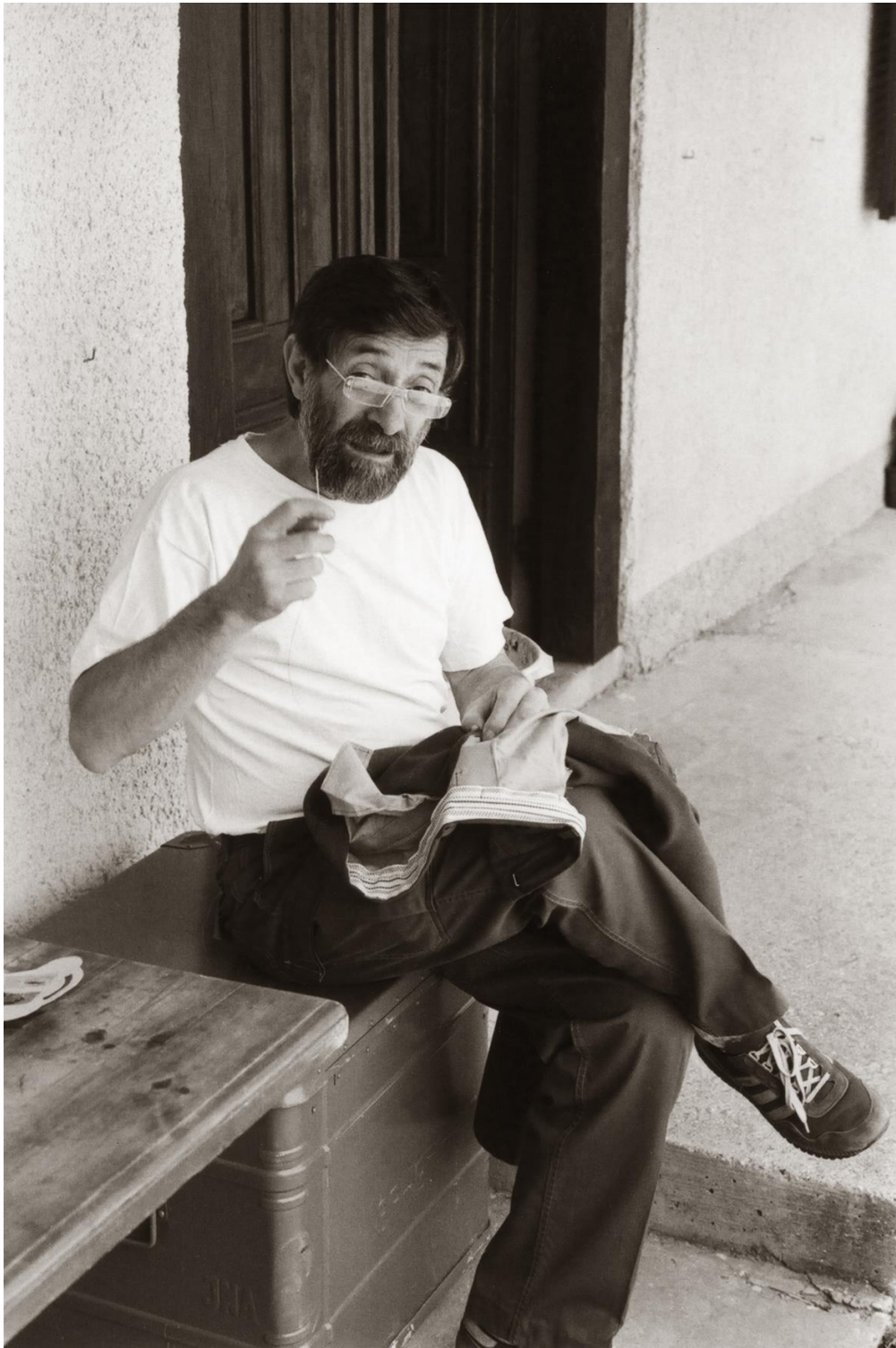
Listina priznanje, Krško, 1984. Foto: Tomaž Teropšič, 2003.

(Arhiv T. Teropšič)

Črtomir Čargo je za svoje delo prejel več različnih nagrad, diplom in priznanj. Prejel je priznanje delavskega sveta Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj Krško (Krško, 1973), spominsko diplomo Kozjanski odred Radioklubov Spodnjega Posavja (Brežice, 1974), spominsko diplomo Planina '74 Radiokluba YU3PO Krško (Planina, 1974), priznanje Zveze organizacij za tehnično kulturo Jugoslavije (Beograd, 1976), diplomu Saveza radio-amatera Jugoslavije (Beograd, 1976), diplomu amaterski radiooperater 3. razreda (Ljubljana, 1977), diplomu Angelita (Anzio, 1979), diplomu Olimpiada 80 (Moskva, 1980), jubilarnu diplomu Saveza Radio klubova zajednice općina Rijeka (Poreč, 1981), nagrado Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj Krško (Krško, 1984), priznanje Radiokluba Rotocel Krško (Krško, 1984), zahvalo Ministrstva za obrambo Republike Slovenije (Ljubljana, 1991) in naziv častni veteran Nogometnega kluba Krško (Krško, 1997).

Viri in literatura

- Dr. Tomaž Teropšič, »Bil sem zraven.« 25. območni štab Teritorialne obrambe in vojne enote Teritorialne obrambe v vojni leta 1991. Brežice, 2011, 91 str., fotografije.
- Črtomir Čargo, Oboroženi nuni sredi Kremlja. Posavje v letih 1989–1991, Brežice, 2001, str. 361-365.
- Miran Sattler, Čargo mlajši. Znanec iz sosedne ulice. Nedeljski dnevnik, 17. januar 1965, str. 3.
- Ivan Čargo (1898-1958). Razstavni katalog. Posavski muzej Brežice, Brežice, 2002, 29 str., fotografije.
- Dr. sc. Tomaž Teropšič. Obelisk pobjede 1991. u Sloveniji. VP magazin za vojnu povijest, svibanj 2025, str. 52-57.
- Dr. sc. Tomaž Teropšič. Pobjednik u ratu 1991. Ernest Breznikar, vojni zapovjednik slovenskih posavskih teritorijalaca. VP magazin za vojnu povijest, lipanj 2025, str. 34-48.
- Podatki. Danica Čargo, marec 2003.

Precej nenavadna vojna fotografija iz leta 1991. Vojni tovariš je Črta ujel pri šivanju vojaških hlač. Rucman vrh pri Sromljah, julij 1991.

(Arhiv T. Teropšič)

Dr. Tomaž Teropšič,
vojni in vojaški zgodovinar